

Pühade-eelne Valgevene – mesinikud käisid seda uudistamas aastal 2015

Tekst ja fotod Ülo Lippa *alias Metsamesinik*

Reisi korraldaja: MTÜ Alustame Algusest – vaata www.mesilaspere.com või www.maaelureisid.ee

3. mai, pühapäev.

Varahommik on sombune, kuid veerand kaheksaks, kui punane Hansaliinide buss Jürisse jõuab, piilub päike pilverünkade vahelt välja. Marianne kontrollib hoolikalt nimekirja suutmata tuvastada, kuskohast Aleksander peale peaks tulema. Tekib juba kahtlus, et ta on kuhugi maha jäänud. Küsitav seis laheneb peagi, sest Maire on võtnud omale austamisväärse kohustuse Mesinike Liidu esimesinik kohale toimetada. Algamas on mesinike reis Valgevenesse.

Marsruut kulgeb tavalist rada, rahvast lisandub bussi nii Viljandist kui Pärnust. Juubeli puhul on Ülle teinud oma mehele eriti suurejoonelise kingituse. Nimelt tuleb ta reisile üksi võimaldades Vahurile terve vaba nädala. Kuna bussis ruumi on, paneb August Eve eraldi pingireale akordioni kõrvale istuma. Et las vastutab ka millegi eest. Meie küsivate pilkude peale kinnitab Eve, et kui Kusti süüa tahab, küll ta siis taas tema kõrvale tagasi poeb.

Pärnust lahkudes on meid koos kahe bussijuhiga kokku 32 reisilist. Kiire tutvustusringi järel jagatakse laiali trüklõhnalised „Mesinikud“ ja mõneks ajaks võtab maad pühapäeva hommikule kohane rammestav vaikus, taustaks vaid ühtlane mootoriurin.

Kui kõige põnevamatest mesindusuudistest ülevaade olemas haarab Marianne mikrofoni ning püüab tutvustada lähima paari päeva tegevuskava.

„Reisil on palju mesindusalast infot, seepärast me siit Eestist ära sõidamegi!“ teatab ta armulikult. Kõik naeravad. Nojah, kuidas keegi aru sai, kuulajatele kõlas see lause umbes nii, nagu oleks Eestis mesindusalase info hankimisega ääretuid raskusi.

„Osad teist on esimest korda reisil, ärge siis neid ära ehmatage, asi ei ole nii hull, nagu esimesel päeval paistab.“ manitseb Marianne stoilise rahuga. Mesinike esimese päeva hullud tembud põhjustavad järjekordse naerupahvaku. Esmareisilised naeravad samuti kaasa, kuigi veidi pealesunnitult ilmel ja enda ümber kõhklevaid pilke heites.

Kui seltskond taas veidi rahunenud on, läheme väga olulise teema juurde – raha.

Vahetuskurss on võimas, ühe euro eest saab ligi 16000 rubla. Ka kõige tagasihoidlikuma hinnangu kohaselt saavad meist homme miljonärid.

Peamine ööbimiskoht on Minski äärelinna kolmetärni hotell. Seitsme lehekülje pikkusest majutusteenuste lepingust olevat Anna jaksanud vaid pool läbi lugeda küsides siis, et kas peab jätkama. Kuna esimeses pooles midagi pörutavat ei olnud, sai dokument allkirjade ja Liidu pitsatiga varustatult tagasi saadetud. Meil tekib põhjendatud küsimus, et mis selles teises pooles siis kirjas oli. Keegi ei garanteeri, et seal polnud ette nähtud näiteks voodipesu pesemine või tualettruumi koristamine. Keskpäeval teeme Iklas kiire kohvipausi. Edasi sõites hakkab isegi päike paistma, veab neil lätlastel...

Sellel reisil on koolitajaks Anna, kes ka järgnevalt sõna saab. Koolituskava tutvustades lubab ta sinna sõites näidata filme Valgevene mesindusest, tagasiteel aga Jüri filme, ikka mesindusest. Ja nende esimeste vaatamisega hakkamegi kohe peale. Järgnevad kaks ja pool tundi mööduvad kiiresti. Kui esialgu tunduvad filmid enamikku seltskonnast köitvat, siis mida edasi, seda rohkem hakkavad aga silmad kinni ja pead rinnale vajuma.

Üldine äratus on pool neli, kui oleme märkamatult jõudnud Leetu tuntud 19-ndal kilomeeril asuvasse söögikohta. Mida lõuna poole, seda mõnusam ilm. Päike paistab, linnud siristavad, võililled on täies õies ja toomingad lõhnavad uimastavalt. Minizoo olev mesikäpp on eelmise reisiga võrreldes tunduvalt erksam ja kõnnib piki aiaserva võimaldades huvilistel endast igas positsioonis pilte teha.

Kõhud täidetud koguneme bussi tollideklaratsioone täitma. Paberi kokkuhoiu mõttes on dokument väikeseformaadiline, et aga kõik ära mahuks, siis ülipeenest kirjas. Valgevenelased tahavad ju piinliku täpsusega teada kõiki meie ja meie sugulaste andmeid.

Anna tutvustab Valgevene mesinduse hetkeolukorda. Saame teada, et mesinikke on riigis umbes 15 tuhat ja mesilasperesid üle 200 tuhande. Meetarbimisega ollakse aga

tagasihoidlikud, keskmiselt piirdub iga elanik vaid 200 grammi linnumagusaga. Bussiaknast paistab äsja õitsemist alustanud rapsipõld, taamal tagasihoidliku fassaadiga hotell. Otsustades hoone ümber pargitud väikelennukite ja helikopterite järgi peitub lihtsakoelise kesta all ülimalt luksuslik öömaja. Vaatame järgmist mesindusfilmi, mille valgevene päritolu tundub kergelt küsitav. Nimelt on peategelane hämmastavalt sarnane Jüri Rebasega, erinevus vaid selles, et räägib vene keeles. Poole kaheksaks jõuame piirile, kus algab lõputuna tunduv ootamine. Esimese tunniga jõutakse vaid passid kontrollida. Läbinud kahe piiripunkti vahel oleva eikellegimaa võetakse meilt taas passid ära ja relvastatud Valgevene ametnik võrdleb hoolikalt dokumendipilti omaniku näoga.

Kolmetunnise katsumuse järel lubatakse edasi sõita ja saabunud pimeduse katte all püüab bussijuht leida võimalust teemaksu tasumiseks. Pärast keerukaid manöövreid avastame mingi ehitusplatsi kõrvalt soojaku, kus riigis liikumiseks viimased vastavad toimingud tehtud saab. Arvestades pealinna poole suunduva magistraali katet, mis näeb välja nagu hea sibul – lipp lipi peal, lapp lapi peal, jääb teemaksu kogumise eesmärk üsna arusaamatuks.

Poole üheks öösel jõuame Minskisse hotelli Sputnik ette. Registratuuris vahetame passid toavõtmete vastu ja jaguneme väikestesse, korras ja puhastesse tubadesse sõiduväsimust välja puhkama.

4. mai, esmaspäev.

Pilvitus taevas lõõmav päike äratav meid tublisti enne, kui mobiilile sätitud alarm piiksuma jõuab hakata. Pressin end kitsukesse dušširuumi ja piirdlen kahtleval ilmel peaaegu kraanikausi serva alla paigaldatud tualetipotti. Saledamat mõõtu hotelliküllastajad mahuvad sinna kätt valamusse toetades poolküljetsi istuma, aga mida peaks tegema raskekaallane? Dušinurk on ruumile kohaselt väike, see-eest puhas ja korras ning sooja vett hakkab voolama niipea, kui kraani olen avanud. Ihuharimise järel läheme toanaaber Urmasega õue värsket õhku hingama (loe: suitsu tegema) ja hommikusöögi teemat arutlema. Eelteatena pakuti välja kolm varianti – kontinentaalne ja kaks varianti lisatasudega, menüüd juures ja puha. Kodus eeltööd tehes jäin toidunimede tõlkimisega veidi jänni ja Google tõlge tegi asja ainult hullemaks, nii sai suuremate üllatuste vältimiseks tellitud tavamenüü. Mis edasi, näeb hiljem, vähemalt esimese päeva hommikueine teravaid elamusi ei pakkunud. Kontinentaalne tähendab Valgevene mõistes magedat riisiputru kahe jaheda pallikesega, mida väljanägemise järgi võinuks pidada lihapallideks. Võib-olla oli sinna tõesti ka veidi liha sattunud...

Veerand üheteistkümneks koguneme bussi juurde, kus juhid parajasti paanilise kiirusega esimest sihtpunkti otsivad. Neid aitab Valgevene Mesinike Liidu esimees Sergei, kes peaks meiega järgnevail päevil kaasa sõitma.

Õige pea saame liikuma ja Sergei tutvustab lühidalt akna tagant möödalibisevaid kollaste ja punaste lippudega ehitud hooneid ja rajatisi. Linnavalitsuse ees aukohal troonib Lenini kuju. Ilmselt on tegu juba vananeva suurmehe skulptuuriga, sest kätt ta enam võidukalt püsti hoida ei jaksa, vaid nõjatub väsinud ilmel väikesele poodiumile. Linnast väljas laiutavad sileda neljarealise tee ääres põllud, edasi juba mets. Taevas sirav päike paitab läbi bussiakna ning Eestimaa sombusest kliimast pääsenud mesinikud vadistavad rõõmsalt. Laia maanteed ei ole kauaks, keerame veidi väiksemale teele, siis veel väiksemale. Lõpuks läheb liikumine nii kitsaks, et puude oksad võtavad maha bussi ülemistes nurkades olevad gabariidituled. Oleme jõudnud Aleksander Belousovi mesilasse. Selguse huvides olgu öeldud, et nimest hoolimata vuntse mehel ei ole. Isegi valgeid mitte.

Tegusa jutuga Aleksander tegeleb mesilasemade ja -perede müügiga ning ütleb end sel moel paremini ära majandavat, kui mee tootmise puhul. Karvutut koera süles hoidev perenaine on samuti rõõmsameelselt seltskondlik ning peagi koguneb tema ümber grupp elavalt vestlevaid külalisi.

Kahe tunni pärast on jutud kuulatud, tee joodud ja küpsised söödud ning bussijuhtidel tuled korda tehtud. Edasi näeb päevakava ette lõunasööki ja Valgevene Rahvusraamatukogu katuselt linnavaate nautimist.

Esimese punkti täitmine sujub tõrgeteta, kaubanduskeskuses „Korona“ saab nii kõhu täis kui ka rahakotti tuulutada. Edasi paraku nii lihtsalt ei lähe, tundub nagu oleks suurem osa Valgevenes ringiliikuvaid autosid mikskipärast pealinna kogunenud.

Tänavad on totaalselt umbes, liiklusviisakusest pole autojuhtidel aimugi ja vaid ime vael ei näe me ristmikel ainsatki kokkupõrget. Kaose põhjust ei tea isegi Sergei, aga oletab, et segadusel on tihe seos lähioödel asetleidvate 9-nda mai paraadi proovidega. Seda oletust kinnitavad ka ristmikel seisvad väikesed sõdurite grupid, kes oleks nagu valmis iga hetk autodevoolu täielikult peatama. Pooleteisttunnise ummikutes istumise järel on selge, et linna teises servas asuv raamatukogu jääb täna kättesaamatuks ja õigem on mesinikud omapäi linna peale lahti lasta. Paraadiproov kõlas minu jaoks igatahes põnevalt, nii uuringi hotelli valvelauast ürituse kohta täpsemalt. Neiu surfab veidi internetis ja kinnitab seejärel, et ongi nii ja proov ise hakkab täpipealt kell kümme. Toanaaber Urmas suhtub minu plaani veidi skeptiliselt, ei tea kas hoolimata Marianne hoiatustest uustulnukatega viisakalt ümber käia olen ta juba ära hirmutanud. Marje ja Sirli mõtlevad viimase hetkeni, paraku saab naiselik alalhoiduinstinkt uudishimust võitu. See-eest on Katrin ja Tauri juba kogenud reisisellid ning meelsasti nõus soldateid ja masinaid vaatama minema. Takso võtame üle tänava hotelli eest. Nooremapoolne taksojuht peaaegu endavanuse Opeliga nõustub 60-tuhande raha eest meid kohale toimetama. Hind sobib ja kesklinna poole sõites selgitab jutukas juht meile kohaliku liikluse reegleid. Linnas tohib sõita 60km/tunnis ja vaikimisi on lubatud seda piiri 10 võrra ületada. 80-kilomeetrilise tunnikiruse korral tuleb rahakotti 100 tuhande rubla võrra kergendada, 100km/tunnis madallennul liikumise eest küsitakse kaks korda rohkem. Eurodes siis vastavalt umbes 7 ja 14, aga arvestades lihtinimese keskmist 300-eurost kuupalka siiski üsna arvestatavad summad.

Varsti hakkavad paistma tee ääres seisvad masinad ning sõjaväelasest liiklusreguleerija meid kaugemale sõita ei lase. Tehnika väljapanek on muljetavaldav, alates väikesest hobitalunikule sobilikust Belaruss traktorist kuni hiiglaslikku mõõtu Belaz kalluriteni. Edasi ootavad stardikäsklust soomukid, tankid ja veel mitmesugused peenemate ja jämedamate torudega sõjamasinad, millele ei oska nimegi anda. Kõige ees seisab paari rügemendi jagu sõdureid valmis käskluse peale marssima hakkama.

Peaproovi algus viibib ja väljakuulutatud kella kümne asemel hakkab orkester mängima tunnike hiljem. Kaks luksuslikku lahtist Tšaikat teevad paar tiiru, väeosade ülemad kannavad rivi valmisolekust ette ja sõdurid alustavad „Uraa“-hüüete saatel marssi. Viimasena lahkuv rühm annab püssidega žongleerides suurepärase tantsuetenduse. Seejärel käivitatakse tehnika. Müra on kõrvulukustav ja diislitoss muudab nähtavuse hetkega nullilähedaseks. Paraadi turvavad sõdurid üritavad läbi varruka hingata, aga krimpsus näoilmete järgi otsustades sellest vist suuremat abi

ole. Justkui lärmi veel vähe, hakkavad kogupauke andma suurtükid. Esimene kõmakas tuleb üllatusena, pooled inimesed laskuvad ehmunult kükakile, mõni pillab kaamera maha, lapsed hakkavad nutma. No kes küll sellisele ideele tuli, et pool 12 öösel kesk linna kahurituld andma hakata!

Kui etendus läbi võtame ööklubi eest takso, tingime veidi hinna üle ning juba kell kaks öösel hiilin vaikselt oma voodisse. Õnneks Urmas ei norska.

5. mai, teisipäev.

Kell seitse aknast välja vaadates selgub, et ilm on teinud kannapöörde ja madalatest hallidest pilvedest tibab ajuti vihma. Restoranis on kontinentaalne riisipuder asendunud samalaadse tatrapudruga ja veidi enne kella kolmveerand üheksat võtame suuna „Mesilaste Maailma“ poole. Kõlava nime taga peitub kitsuke tihedalt kaupa täis mesinduspood. Ilmselt on poekesel selle aasta parima käibega päev, sest tühjade kätega väljujaid võib ühe käe sõrmedel kokku lugeda. Eriliseks hitiks kujuneb ploomiliköör, mille Aivo heaks kiidab ning oma sõnade tõestuseks keset tänavat pudeli lahti korgib.

Rahulolevatena sõidame edasi Dudutkisse, et külastada kirikumesilat ja muuseumi. Linna peaväljakul teevad koolinoored viimaseid ettevalmistusi läheneva pidupäeva miitinguks. Sergei räägib valgevene keele staatusest. Veel mõned aastad tagasi olid riigikeelse õppega koolid lausa väljasuremise äärel. Siis olukord muutus ja valitsuse algatusel võeti suund rahvusliku identiteedi ergutamisele. Kuigi kogu ametlik asjaajamine käib siiani vene keeles on tõhusa reklaamikampaania tulemusena ka valgevene keel au sisse tõusmas ja praegu olevat isegi moodne on seda kõnelda. Ennelõunal jõuame väheldase rohkete tornidega kiriku juurde, kus meid võtab vastu musta habemega rõõmsameelne Püha Isa. Vabaõhumuuseum ise koosneb mitmetest hoonetest ja õues asuvatest väljapanekutest. Uhkusega tutvustab mesinikust pühamees hiidvana, peamiselt puust valmistatud mesindusinventari väljapanekut. Tema kinnitusel on puit imepärane materjal, millest saab kõike teha, isegi lapsi (Buratino). Vaatamisväärsuste komplekti kuulub ka puskarivabrik, kuigi veidi algeline, siis vähemalt torude jämeduse järgi otsustades jääb toodangumahult vaid veidi Moe piiritusetehasele alla. Hetkel katla all tuld ei ole, aga valmis eht venepärast hägust jooki saab nii mekkida kui kaasa osta.

Mesila on kirikuõpetajal üsna tagasihoidlik, mesilased aga mitte ja ajavad meid tarude juurest kiiresti minema.

Kui nälg näpistama hakkab, juhatatakse meid pikkade puust laudadega söögisaali rahvuslikku lõunat maitsma. Lõunasöögi alla pakutakse veeämbri suurusest supitirina kraadidega meejooki, mida igaüks üle serva rüüpama ja siis teistele mõne hea soovi ütleva peab. Kahe ringiga saab jook otsa, misjärel serveeritakse supp. Lõpuks saabub kauaoodatud roog, mille nime ma päris täpselt ei mäleta, aga kõlas nagu „matšalka“. Rahvuslik eine koosneb kartulikotletlettidest, kolmest vorstikesest ja ühest lihatükist ebamäära värviga jahukastmes. Maitse on vapustav, pigem nagu bartjanka. Kahju, et meejook otsa sai.

Kui parklasse tagasi jõuame istub August bussi trepil ja tõmbab lõõtsa. Et kerjumuusiku pilt täiuslik oleks, paneb ka mütsi jalge ette maha. Ega me kadedad pole ja mõne minutiga tekib sinna sisse hunnik rublasid. August korjab raha kokku ning kingib auavalduste saatel kirikuõpetajale. Hommikune sombune taevas on asendunud rõõmsa päikesepaistega, teeme kiriku ees mõned ühispildid ja sõidame Minski poole tagasi. Bussi tagaosas toimub elav arutelu rahvusliku lõunasöögi üle, mis jättis nii mõnelegi kustumatu mulje.

Hotelli ees toimub grupiti välknõupidamine, kell on alles kuus ja tubadesse konutamaminek oleks suur viga. Teen ettepaneku üritada taas Rahvusraamatukogu vaateplatvormi külastada. On nüüd põhjus ajapikku kogunenud või meejooigi tulemusena tekkinud julgusest, aga Urmas haarab ideest kinni ja on kohe nõus seiklema. Ka Marje ja Sirli arvavad end kahe meesterahva saatel piisavalt turvalises seltskonnas olevat. Taksojuht on tublisti noorem kui eilne, takso ise samuti ja peagi pannakse meid Minski uhkeima ehitise ees maha.

Hoone on disaini viimane sõna, madalam osa koosneb paljudest ebamäärase kujuga tahukatest ja kaarjatest osadest, nende kohal kõrgub hiiglaslik kaheksakandiline lõigatud nurkadega sümmeetriline torn. Sissepääs tipus olevale vaateplatvormile asub rajatise tagaküljes ja vaate nautimine maksab 30 tuhat. Kuna sularahaga hakkab nappima, kaupleme naistele odavamad sooduspiletid.

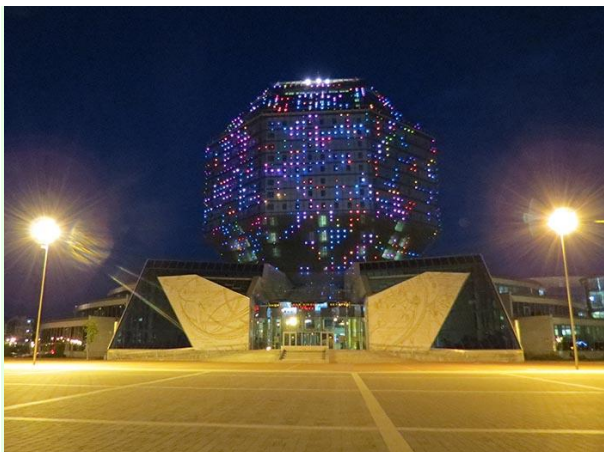
Vaade linnale on suurepärane. Loojuv päike kuldab hoonete katuseid ja peegeldab vastu lähedal olevatelt tehisjärvedelt. Siit ülevalt vaadates jääb mulje, nagu oleks linn rajatud metsa sisse, puid tundub olevat tublisti rohkem kui maju. Vaateplatvormile ring peale tehtud läheme korrus allpool olevasse kohvikusse jäätist sööma. Urmas ja Marje valivad nostalgilise maiuse, mil nimeks „Nagu lapsepõlves”, mina ja Sirli tellime „Õrnuse”. Hoolimata suurejoonelistest nimedest on jäätis ise üsna tavaline, lisanditeks vastavalt tellimustele vahustatud kohupiimapallid ja liköör.

Kui jäätistega ühele poole saame, on väljas maad võtnud pimedus ja proovime taas ülakorrusele saada. Justnimelt proovime, sest õige tagasitee leidmine osutub hulgaliste uste ja keerukate koridoride rägastikus tõsiseks katsumuseks.

Viieminutilise seiklemise järel leiame suuna kätte ning naudime veel tunnikese vaadet tuledes säravale linnale.

Tund enne keskööd pannakse vaateplatvorm kinni ja asume tagasiteele. Alla jõudes selgub hoonet katvatele paneelidele kinnitatud lambikeste, mida me juba ennist kohvikus istudes uurisime, otstarve. Erinevas rütmis põlema hakates moodustavad need keerukaid mustreid ja reklaamtekste. Arvuti juhitud vaatemängu intervall on umbes veerand tundi, kordamine pidavat tarkuse ema olema, seega vaatame kaks tsüklit.

Tagasi hotelli poole sõidame metrooga, mis nagu kogu linngi, on peensuseni puhas. Päril hotellini metroo ei vii, nii tuleme Vabaduse väljakul maha ja teeme mõned pildid tuule käes hingitseva igavese tule paistel. Taustal kõrguv sammusarnane Tallinna omaga, vaid klaaspaneelid on veel panemata ja risti asemel ilutseb tipus nõukaaegse vapiga äravahetamiseni sarnane kujund.

Hotellini jõudmiseks on kaks võimalust, kas jalutades või sõrkides. Kus häda kõige suurem, seal abi kõige lähem, nii leiame maast 50-tuhandelise rahatähe ja kolmekilomeetriline jalutuskäigu asemel suundume teisele poole tänavat ööklubi ette taksot valima. Meie meelehärmiks küsib esimene taksojuht 150 tuhat ja teine lepiks suuremeelselt isegi 100-ga. Alles kolmas juht nendib, et nagunii suundub koju nõustudes ühtlasi meid ära viima. Hotelli ees näitab taksomeeter 45-tuhandelist arvet, anname 50 kinnitades armulikult, et tagasi pole vaja.

6. mai, kolmapäev.

Kui ere hommikupäike meid üles äratab, selgub, et kell on alles seitse. Tavapäraselt maitsetu hommikusöögi järel koguneme bussi juurde, kus Marianne tutvustab tänase päeva plaane. Ja see tutvustus on väga lühike – aiandus-mesindusinstituudi külastamine.

Pooletunnise sõidu järel leiamegi end laiutava viiekordse maja eest, mille peasissekäiku kaunistab kiri – INSTITUT PLODOVOTSTVO. Meid võtab vastu sumomaadleja mõõtu Dima, kes kogukusele vaatamata askeldab ülikiires tempos. Räägib paraku sama kiiresti, mistõttu tagasihoidlikumatel vene keele oskajatel kipub osa juttu veidi selgusetuks jääma. Niipalju saame siiski aru, et kohe ja kiiresti tuleb saali minna, kus asedirektor isiklikult tutvustab asutuse tegevusest. Instituut tegeleb peamiselt viljapuude ja -põõsaste selektsiooni ning aretusega, ette on näidata üle 120 aretatud sordi. Kuigi tegutsetakse juba alates nõukogude ajast, sai mesindus sisse toodud suhteliselt hiljuti, seoses vajadusega efektiivsemalt puid-põõsaid tolmeldada.

Üldine ettekujutus olemas, kiirustab Dima meid tagasi bussi, et aedadele pilk peale visata. Ja tõesti, jala oleks põgusagi ülevaate saamiseks kulunud vähemalt nädal,

sest pikkades ridades viljapuudega aiad laiutavad vähemalt Paide linna suurusel alal. Mitmesse kohta noorte õunapuude vahele on sätitud väikesed tarudegrupid. Ilmselt plaanib Dima vähemalt poolt aiandit tutvustada, sest tema peaesunatud tempo võtab vanemad mesinikud juba kergelt võhmale. Rääkimise katkestab ta vaid selleks ajaks, kui järjekordne eskadrill sõjalennukeid pea kohalt üle lendab. Läheduses pidavat asuma üks salajane lennuväli. Huvitav, miks need lennukid siis nii avalikult ja suure müraga lendavad?

Ennelõunal jõuame üle vaadata vaid veerandi instituudi välialast, järgneb sõit lähedalasuva asfalditehase sööklasse. Tehast ennast küll enam pole ja sööklagi on muutunud kohvikuks „Fiesta“, see-eest on alles sinna viiv tee, kus Dima kinnitusele erinevaid asfaldisegusid katsetati. Tee seisukorra põhjal otsustades ei olnud need segud just parimate killast.

Hommikuste läägete pannkookide järel maitseb lõunasöök nagu kuninga eine. Kehakinnituse järel suundume taas peahoone saali, kus kõnepulti astunud Dima peab emotsionaalse ja slaavipäraselt mahlakat sõnavara kasutades äärmiselt huvitava loengu mesindusest. Videokaamera akud saavad jäägitult tühjaks, õnneks on mul kaasas märkmik ja loengu lõppedes on seal tühjade lehtede arv tublisti kahanenud.

Järgneb mesilakülastus. Kella viie paiku hakkab Dima ilmutama esimesi väsimuse märke ja nõuab endale istumiseks tooli. Alles poole seitsmeks saab tal energia lõplikult otsa, lõpetab loengu ja soovib meile meeldivat öhtut. Peab tunnistama, et kuigi tema jutt oli äärmiselt huvitav, oleme ka meie kiirkõne kuulamisest veidi väsinud.

Pealinna tagasisõidu ajaks on hommikune päikesepaiste asendunud tiheda pilvisusega ja iga hetk ähvardab vihma tibama hakata. Sellele vaatamata otsustab enamus reisiseltskonnast teha teise katse jõuda Rahvusraamatukogu katusele. Astume Urmasega bussist välja, heidame pilgu tumenevasse taevasse ja muigame paljutähenduslikult.

Ei jää meiega hotelli igavlema, klapime kahepeale kokku viimase sularaha, lunastame 90 tuhande eest bussipiletid ja sõidame Minski suurimasse kaubanduskeskusesse. Seda on tervelt kolm korrust, kõik maa alla peitunud. Nähtaval on vaid osa kuplikujulist katust ja kohustusliku elemendina kõrguv Lenini kuju.

Keskus ise on rohkete väheldast mõõtu kaupluseboksides ja meenutab midagi supermarketi ja turu vahepealset. Sulgemiseni jäänud paar tundi mööduvad märkamatuks ning kell kümme leiame end lakkamatus vihmajärgis tänaval seismas. Piletite ostmiseks pole enam mahti, lipsame logisevasse bussi ja teeme hästi

asjalikud näod pähe.

Võileibadest on juba villand, nii proovime, kas hotelli restorani õhtumenüü on ehk veidi asjalikum kui hommikune. Joogid tuuakse kiiresti. Omavahel juttu ajades möödub aeg kiiresti, aga mida ei ole, on tellitud praed. Kui juba teine ring õlleklaase tühjaks hakkab saama kutsume kelneri ja küsime, et kas siga on juba tapetud. Noormees tundub olevat mingite droogide mõju all ning alles pika selgituse järel hakkab talle meenuma, et tellisime ju praed ka. Käib siis veel kaks korda laua juures vabandamas, lõpuks tuleb aga teatega, et köök on suletud ja prae asemel võiksime tellida veel ühed joogid. Misasja ta siin jookseb, esimese korraga ei leidnud kööki üles või? Loobume nõrdinult ja läheme oma tuppa võileibu järama.

7. mai, neljapäev.

Lauspilves ja vihmane. Hommikuste protseduuride järel tormame juba töötava mootoriga bussi peale. Sõiduks siiski veel ei lähe, sest Marianne, Ülle ja Liia on puudu. Informeeritumad teavad rääkida, et naised läksid panka röövima, sellest siis ka bussi töötav mootor.

Kui oodatavad lõpuks äraseletatud nägudega saabuvad, sõidame Komarovski turule. Hiiglasliku kuplikujulise peahoone ees kõrgub kuldset karva viisnurk, taamal tegelevad kolm meest haljastusega. Üks istutab redelil seistes postamendi otsa lilli, teine hoiab redelit kinni ja kolmas vaatab pealt, käed puusas. Turg ise on nagu ikka, keskel pikkade lettide taga müüakse lihakraami. Hoone välissein on kahe korrusena palistatud väikestest boksidest, kus pakutakse kõike alates ravimitest lõpetades mobiiltelefonidega.

Ostlemistuhin rahuldatud sõidame tutvuma Valgevene ajalooga. Algatuseks võtame ette 16-ndal sajandil rajatud kindluse „Mir“. Hoolimata nimest annavad rohked laskeavad tornides, väljapanekud relvadest ja ruumide seintel olevad pildid odadega varustatud ratsanikest aimu, et pelgalt rahusobitamisega siin asutuses küll ei tegeletud.

Kõik tornid läbi ronitud jätkame ajaloolainel suundudes Niasvizh'i lossi. See sarnaneb isegi rohkem kaitseehitisega, kui eelmine rajatis. Laskeavasid on küll vähem, see-eest ümbritseb kogu kompleksi sügav järskude nõlvadega vallikraav. Igatahes on tegu peene ja puhta kohaga, sest sisenemisel palutakse meil jalatsitele kilesussid otsa tõmmata. Saalist saali juhatavad seintel olevad suunaviidad ja igas ruumis valvab vähemalt üks kullipilguga naisterahvas, et turistid midagi pihta ei paneks. Kui maapealsetel korrustel on vanaaegse kunsti ruumid, siis allpool maapinda sisse seatud veinikelder. Vähemalt nii kinnitab ettevõtte nimi. Paraku sissepääsu ees olevalt infotahvliilt veinivalikut ei leia, see-eest on nimekirjas õlu, samagonn ja maiustused.

Päeva edenedes on ka ilm ilusamaks läinud ja kui linna poole tagasi sõitma hakkame hõljuvad sinavas taevas vaid üksikud pilved. Viimase Minski õhtu tähistamiseks püüab Sergei telefonitsi organiseerida pidulikku õhtusööki rahvuslikus restoranis ja rahvusliku muusika saatel. Kuigi juba sõnaühend „rahvuslik eine“, kutsub esile mõned luksatused, oleme pingsalt olukorda jälgides viisakalt wait. Mõne aja pärast võime juba kergemalt hingata. Kuna rahvusmuusikat täna õhtul ei ole, siis jääb ka selle söögikoha külastamine ära.

Hotelli ees valgubki rahvas laiali, osa lähevad linna peale sööma, osa niisama jalutama. Kui oleme Urmasega tunnikese möödunud päeva muljeid arutanud otsustame teist korda üritada allkorruse restoranis õhtust süüa. Kelner on uus, eilne on vist lahti lastud või puhkab ikka veel peatäit välja. Maandume Augusti ja Eve kõrvale laua taha, teenendus on kiire ja korralik ning toit maitsev. Viimase Minski õhtu tähistamiseks teeme mõned dringid ja läheme magama.

8. mai, reede.

Täna hakkame kodu poole suunduma, seega tuleb hotellituba põhjalikult üle kontrollida, et midagi kompromiteerivat maha ei jääks. Õues toimub tihe askeldamine Sergei ümber, nimelt on ta toonud tellijatele mitmesuguseid mesindusravimeid ja raamatuid. Osad on veidi pettunud, et neile midagi ei jätku. No mis parata, kes käskis tagapingis kõva häälega loba ajada kui Sergei eile rääkis.

Toimuvad viimased ettevalmistused homseks pidupäevaks. Tänavapuhastusmasinad mürisevad, hotelli nurgale heisatakse riigilipp ja haljastajad täidavad lilleklumpe.

Marianne soovitab üle kontrollida, et kas ikka kõik on oma toavõtmed ära andnud.

Lembit leiabki oma taskust liigse võtme, viib selle ära ning tagasi tulles teatab, et kaks tükki on veel puudu. Järgneb üleüldine taskutes tuustimine. Salakavala muigega paar minutit kaost jälginud Lembit teatab lõpuks, et tegi nalja. Mesinikud peavad heast huumorist lugu ja keegi ei pahanda.

Jätame lipuehtes Minskiga hüvasti ning võtame suuna kodu poole. Anna võtab taas sõnajärje oma kätte pakkudes vaatamiseks filmi mesilasemade kasvatusest. Üldise jutusumina järgi otsustades ei ole tegu just tippklassi linatöös.

Esimese peatuse organiseerib transpordipordimeister, mille karmiilmelised ametnikud viskavad bussi dokumentidele kiiresti pilgu peale. Probleeme ei teki ja järgmise peatuse seljasirutuseks teeme lõuna paiku teeäärses bensiinijaamas. Diiselkütus maksab ümberarvutatuna 80 eurosent ja bensiin 95 kaks senti vähem. Peamisesse tänase päeva sihtkohta on jäänud 60 kilomeetrit.

Kella kaheks jõuame mesindusettevõtte tootmishoone juurde, kus hoitakse suuremat inventari, valmistatakse tarukorpuseid ning ikka ja jälle puskarit. Käin bussi pagasiruumi kallal ning toon ka oma lapiku välja. Viinavabriku perenaine, tumedapäine rinnakas naisterahvas, maitseb lonksu ja jääb mõneks hetkeks sõnatuks. Pole ka ime, siinkirjutajale on selle eliksiiri kraadid teadmata, sest 90-kraadilisest skaalast jäi piiritusemõõtja skaalal veidi väheks.

Polotskisse jõudes tervitab meid esimesena betoonist alusele seatud tank, mille juurde homse pidupäeva puhul üksik väsinud väljanägemisega pärg on sätitud.

Ajahambast puretud siniste aknaraamidega lobudiku kõrval asub maitsekalt kujundatud suuremat sorti kioski mõõtu majake, kus pakutakse nii kohvi, mett kui ka mesindusinventari. Pool bussitäit mesinikke tormab eluga riskides otse üle tänava, teised kasutavad veidi eemal asuvat ülekäigurada. Pood saab rahvast sedavõrd täis, et isegi kui keegi peaks minestama, siis pikalikukkumiseks võimalust ei ole.

Viimastena saabujad murravad mõningase rüselemise järel tagasi uksest välja ootamaks, kuni rahvastiku tihedus veidi tagasihoidlikumaks muutub. Poekese ees olevas bussipeatuses seisvad inimesed piirdlevad meid üllatunud ilmel. Ilmselt pole nad korraga nii palju mesinikke kunagi näinud.

Ostlemishullus kestab oma paar tundi. Valdavalt lähevad kaubaks mitmesugused mesindusravimid, mida mida vahepeal laost juurdegi tuleb tuua.

Kui me siin juba oleme, soovitab poeomanik kindlasti ära käia Polotski Sofia Katedraalis ja et me sinna ikka läheksime, tuleb ka ise kaasa. Jõe kaldal oleva künka otsa rajatud teravatipuliste tornidega valge hoone mõjub suursugusena. Paraku ilutseb peauksel silt mis kinnitab, et oleme sissepääsuga napilt pool tundi hiljaks jäänud. Siiski-siiski, võti krigiseb lukuaugus ning uksele ilmub tugevas pensionieas valvur. Tegu on mõistva meesterahvaga ja saame heita kiirpilgu ka pühakoja sisemusele.

Kuna rahakoti vahel ootavad kulutamist viimased rublad põikame sisse just täna kell 4 avatud kaubanduskeskusesse. See osutub suuremat sorti pettumuseks. Nagu tähtpäeva puhul kiirustades avatud objektile kohane, ei ole seegi seest lõpuni valmis. Avatud on ainult mobiiltelefonide boks kahe igavleva müüjaga ning hiiglaslik supermarketi tüüpi kauplus mis on rahvast sama täis, kui Tallinna tramm tipptunnil. Põgeneme sellest kaosest ummisjalu ja juba pool kaheksa väljume bussist Novopolotskis hotelli „Belarus“ ees.

Suure eestlaste grupi saabumine on hotellile suur au, mistõttu ilutseb administraatorilaul pisikesel lipualusel Valgevene omaga kõrvuti meie oma sini-must-valge. Turvaklaasiga kaitstud väheldases ruumis istuvad neiud jäävad meiega veidi jänni ja suurema kaose ärahoidmiseks kutsuvad Marianne endale arvuti taha appi. Mingi saladusliku tagamõttega paigutab ta mehed ühestesse, abielupaarid ja naised kahestesse tubadesse.

Hotelli nurga taga asuv pood töötab juba aastaid, seega suundume viimaseid rublasid kulutama. Maire lehvitab paksu rahapakki kuhjates korvi kõikvõimalikku kraami.

Hotelli tagasi jõudes leian eest murelikult raha lugevad Urmase, Marje ja Sirli. Neil on ikka raha liiga palju. Öhtu on veel noor, seega jalutame mööda kaskedega palistatud alleed teise, veidi suuremasse kaubanduskeskusesse. Saan endale lubada täpipealt ühe jäätise, minu kaaslased tublisti rohkem. Üks meesterahvas püüab nädalase toidutagavara ostmisel maksta sularahaga lüües letile taskust tõmmatud paarisentimeetrilise rahapaki. Kassatädi heidab sellele kiire pilgu öeldes, et vähe. Seepeale tõmbab ostja teisest taskust sama paksu paki. Terve kassalint saab raha paksult täis. Püüan pilti teha, aga nagu maa alt ilmunud turvamees teatab sõbralikul, kuid kindlal toonil, et pildistamine pole lubatud.

9. mai, laupäev.

Päev algab tempokalt, ilmselt mõjub ka teadmine, et täna õhtuks peaksime koju tagasi jõudma. Energiat lisab ka pidupäevale kohaselt pilvitus taevas särav päike. Kiire hommikusöök, pakime asjad ning tormame nurga taga ootavasse bussi. Viimasena tuleb Anna ja teatab, endal nutuvõru suu ümber, et pillas ID-kaardi liftišahti. Kuigi hakkajamad mehed on kohemaid valmis lifti koost lahti võtma hakkama, keeldub hotelli turvamees abist ja kutsub tehnikud.

Poole üheteistkümneks jõuame Grigorovšina'sse. Valgevene piirivalvurid ei vaatagi telekast paraadi ja meid võetakse kohe ette. Kuna pagas palutakse välja võtta ning ette näidata, toimub kiire alkoholipudelite ringijaotamine, rohkem kui liiter kangemat napsu kaasas olla ei tohi. Esimesele ehmatusele vaatamata on kohvrite läbivaatus üsna pealiskaudne ja rohkele mesinduskeemiale tähelepanu ei pöörata.

Läti piirivalvurid on seevastu hoopis karmimad. Ebameeldiva üllatusena saame teada, et liha- ja piimatooteid üle tuua ei tohi ning need on soovitatav vabatahtlikult lauakese kõrval asuvasse puhta kotiga varustatud prügikasti panna. Mõistagi pole me valmis oma kallist kraami nii lihtsalt loovutama. Aivo haarab vorstilati ja lööb selle põlve peal pooleks nagu puuoksa ja hüüab: „Kes tahab vorsti süüa!“ Nähes, kuidas saak meie hammaste taha kaob, muutub ametnik näost peaaegu sama roheliseks kui tema vorm ning teatab vaevu raevu talitsedes, et meil on söömiseks aega mitte rohkem kui kolm minutit. Ajalimiidi ületamisel suunatakse buss erakorralisse kontrolli, millega läheb vähemalt pool päeva ja häda neile, kelle pagasist midagi keelatud leitakse. Toimub üleüldine kiirsöömine.

Kolm tundi peale piirile saabumist võime edasi siiski sõita, ilma et bussi algosadeks lahutama oleks hakatud. Tee on kohutavalt konarlik ja Annal on koolitusprogrammi jätkates raskusi mikrofoni käeshoidmisega. Muidugi võib see olla põhjustatud ka hommikustest üleelamistest.

Jekavpilsis teeme lõunapeatuse, need, kes piiril vähem vorsti said, tellivad kerge eine. Bussijuht uurib midagi mootoriruumis. Anna on end lõpuks kogunud ja edasi sõites algatab arutelu mee kvaliteedinormide üle jagades meile trükitud infomaterjalid. Järgneb ligi paaritunnine ülimalt temperamentne arutelu, ilmselt ei jäta Eesti mee hea nimi kedagi külmaks.

Poole seitsmeks oleme märkamatult jõudnud Iklasse. Järgmine peatus on Pärnu, kus meid tervitab nädalasest puhkusest väsinud Vahur. Tallinna jõuame poole kümneks, järgmine peatus on Jüris. Kui viimased reisilised on Viljandi poole edasi sõitnud, algab autoremont. Pooletunnise pusimise ja akulaadimise järel aevastab Anna päevinäinud Toyota paar korda ning kapoti alt hakkab kostuma ühtlast surinat. Mesinike kevadreis piduehteis Valgevenesse on lõppenud.

Ülestähendused tegi Ülo Lippa *alias Metsamesinik* – www.metsamesi.ee